

Sygn. akt III AUa 2038/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SA Bożena Grubba SA Maria Sałańska - Szumakowicz (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy I. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wydanie legitymacji osoby represjonowanej

na skutek apelacji I. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 października 2015 r., sygn. akt VIII U 1655/14

oddala apelację.

SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober SSA Maria Sałańska – Szumakowicz

Sygn. akt III AUa 2038/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił I. S. wydania legitymacji osoby represjonowanej, z uwagi na fakt, że Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 18 marca 2013 roku nie stwierdziła niezdolności do pracy w związku z deportacją do ZSRR.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona I. S. wniosła o jej zmianę i wydanie jej legitymacji osoby represjonowanej. W uzasadnieniu stanowiska wskazała, iż nie zgadza się z orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS. Wskazała ponadto, że jako dziecko wywieziona została na S., gdzie w bardzo ciężkich warunkach spędziła 6 lat i 8 miesięcy w związku, z czym została uznana za osobę represjonowaną i uzyskała emeryturę kombatanką osoby represjonowanej.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie i podtrzymał argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Zaskarżonym w przedmiotowej sprawie wyrokiem z dnia 12 października 2015 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił odwołanie I. S.. Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny oraz przeprowadził poniższe rozważania prawne:

Ubezpieczona I. S., urodzona dnia (...), w dniu 25 lutego 2013 roku złożyła wniosek o wydanie jej legitymacji osoby represjonowanej w związku z deportacją do ZSRR.

W okresie od lutego 1940 roku do września 1946 roku była deportowana do Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Decyzją Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 04 października 2002 roku przyznano jej uprawnienia kombatanckie.

Orzeczeniem z dnia 18 marca 2013 roku Komicja Lekarska ZUS stwierdziła, że brak jest podstaw orzeczniczo – medycznych do ustalenia u niej niezdolności do pracy w związku z deportacją do ZSRR. Istniejące upośledzenie sprawności organizmu spowodowane jest biologicznym wiekiem ubezpieczonej i schorzeniami, które powstały bez związku z deportacją. W oparciu o powyższe orzeczenie Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 28 marca 2013 roku odmówił wydania legitymacji osoby represjonowanej.

Lekarze sądowi rozpoznali u ubezpieczonej następujące schorzenia: zwyrodnienia wielostawowe w tym kolan, bez istotnego upośledzenia funkcji; zwyrodnienie kręgosłupa; żylaki kończyn dolnych; rak piersi lewej; stan po oszczędzającej operacji piersi lewej i wycięciu węzłów chłonnych pachy lewej; stan po radioterapii; stan po usunięciu wola tarczycy w trakcie leczenia preparatem tyroksyny; stan po usunięciu macicy bez przydatków; uogólniona choroba zwyrodnieniowa stawów bez dysfunkcji stawowej; stan po operacji artroskopowej stawu kolanowego prawego z powodu uszkodzenia łąkotki bez następstw; stan po operacji paluchów koślawych obu stóp bez następstw; przewlekła stabilna choroba wieńcowa, stan po PCI I GD; nadciśnienie tętnicze samoistne w okresie II oraz komorowe zaburzenia rytmu w wywiadzie.

Ubezpieczona w ocenie biegłych sądowych (ortopedy, onkologa, endokrynologa, reumatologa oraz kardiologa) nie jest niezdolna do pracy w związku z deportacją do Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach ubezpieczeniowych i dokumentacji lekarskiej ZUS, bowiem żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich rzetelności i autentyczności. Podstawę ustaleń faktycznych Sądu stanowiły również opinie biegłych sądowych, którym Sąd dał wiarę z uwagi na to, iż zostały sporządzone w oparciu o dokonanie wszechstronnej analizy materiału dowodowego, po wykonaniu stosownych oględzin sądowo – lekarskich i z uwzględnieniem wyników badań.

W niniejszej sprawie kwestią sporną pomiędzy stronami było czy schorzenia, na które cierpi ubezpieczona I. S. mają związek z jej deportacją do Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w okresie od lutego 1940 roku do września 1946 roku jak również w przypadku takiego stwierdzenia czy czynią ją niezdolną do pracy. Spełnienie pozostałych przesłanek było między stronami niesporne.

Sąd I instancji stwierdził, iż postępowanie dowodowe wykazało, że schorzenia, na które cierpi ubezpieczona nie mają żadnego związku z jej deportacją do Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w okresie od lutego 1940 roku do września 1946 roku.

W uzasadnieniu swoich opinii biegli zgodnie stwierdzili, że żadne z rozpoznanych przez nich schorzeń takiego związku nie wykazuje.

W odniesieniu do schorzeń ortopedycznych biegły wskazał, że zmiany zwyrodnieniowe nie powodują istotnego ograniczenia funkcji układu ruchu i związane są z wiekiem ubezpieczonej. Warunki pobytu na deportacji nie mają

istotnego wpływu na stan układu ruchu a już z całą pewnością nie w stopniu, który uzasadniałby niezdolność do pracy z tego powodu.

Podobnej oceny dokonał biegły sądowy onkolog w zakresie schorzeń onkologicznych czy też biegły endokrynolog w zakresie rozpoznanych przez niego schorzeń endokrynologicznych.

W zakresie zaś zmian zwyrodnieniowych biegły wskazał, że są one związane z naturalnym procesem starzenia się chrząstki stawowej, co również potwierdza braku korelacji schorzeń reumatologicznych z okresem deportacji ubezpieczonej.

Podobnie wskazał biegły kardiolog oceniając związek przyczynowy rozpoznanych u niej schorzeń kardiologicznych z jej pobytem w ZSRR. W uzasadnieniu swojej opinii stwierdził, bowiem, że schorzenia kardiologiczne, na które cierpi ubezpieczona wynikają z procesów starzenia się organizmu i postępującej miażdżycy układu naczyniowo – sercowego, który rozpoczął się kilkadziesiąt lat po wojnie.

Sąd I instancji uznał opinie biegłych za w pełni wiarygodne, jako zupełne, wewnątrznie niesprzeczne, nawzajem ze sobą korespondujące i uzupełniające. W ocenie Sądu Okręgowego wnioski w nich zawarte są wyczerpujące, logiczne i prawidłowo uzasadnione. Opinie zostały wydane przez lekarzy – specjalistów z dziedzin medycyny adekwatnych do wskazywanych przez ubezpieczonego schorzeń. Zdaniem Sądu I instancji sporządzone w niniejszej sprawie opinie biegłych są miarodajnym i rzetelnym środkiem dowodowym. Sąd Okręgowy w pełni podzielił ustalenia opinii i ich wnioski. Biegli wydali przedmiotowe opinie w oparciu o całą dostępną dokumentację lekarską i wyniki badania przedmiotowego.

Sąd Okręgowy podkreślił, że żadna ze stron nie zakwestionowała opinii biegłych sądowych sporządzających opinie na potrzeby przedmiotowej sprawy. Załączona zaś opinia lekarza psychiatrii w żaden sposób nie podważa prawidłowości sporządzonych w przedmiotowej sprawie opinii i jest jedynie jego prywatnym zdaniem. Nadto została sporządzona bardzo ogólnikowo bez odniesienia do konkretnych przypadków.

W ocenie Sądu I instancji żadne z rozpoznanych u ubezpieczonej schorzeń nie powoduje u niej inwalidztwa wojennego, które jest warunkiem koniecznym do wydania jej legitymacji osoby represjonowanej.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiodła I. S., zaskarżając orzeczenie Sądu I instancji w całości oraz obszernie odnosząc się do argumentacji zaprezentowanej w uzasadnieniu rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej I. S. nie jest zasadna.

Istotą sporu było w niniejszej sprawie stwierdzenie, czy ubezpieczona spełnia przesłanki do otrzymania legitymacji osoby represjonowanej wystawianej przez organ rentowy. Sąd Apelacyjny podkreśla, że kluczowa dla rozstrzygnięcia była kwestia subsumcji prawnej określonego w sprawie stanu faktycznego pod odpowiednie normy prawno – materialne.

Punkt wyjścia do rozważań merytorycznych w niniejszej sprawie stanowi stwierdzenie, iż Sąd odwoławczy orzeka w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, dokonując na nowo jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu instancji dowodów. Będąc sądem merytorycznym posiada uprawnienie do czynienia ustaleń odmiennych od ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, bazując na tym samym materiale dowodowym. Wynika to z założenia, że jeżeli Sąd I instancji błędnie, bądź w sposób niepełny ustalił istotne dla rozstrzygnięcia fakty to nawet przy prawidłowej interpretacji stosowanych przepisów prawa materialnego wydany wyrok nie będzie odpowiadał prawu. Innymi słowy, subsumcja nieodpowiadających prawdzie przedmiotowo istotnych ustaleń faktycznych skutkuje naruszeniem prawa materialnego.

Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny dostrzegając potrzebę uzupełnienia materiału dowodowego postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2016 roku dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z dziedzin: neurologii, psychologii oraz psychiatrii na okoliczność ustalenia czy I. S. jest osobą niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej całkowicie lub częściowo w związku z represjonowaniem w okresie od lutego 1940 roku do września 1946 roku (pobyt na S.).

W opinii z dnia 30 maja 2016 roku biegła sądowa neurolog – dr n. med. M. Ż. rozpoznała u ubezpieczonej: zmiany zwyrodnieniowe – dyskopatyczne kręgosłupa z okresowym zespołem bólowym, zmiany zwyrodnieniowe stawów palców stopy lewej, stan po operacji ostrego krwaka podtwardówkowego prawostronnego pourazowego (16 listopada 2013 roku), polineuropatię aksonalną, zawroty oraz omdlenia w wywiadzie.

Biegła sądowa stwierdziła, że na podstawie wyników badania podmiotowego i przedmiotowego oraz danych dokumentacji medycznej nie ma podstaw do uznania wnioskodawczyni za osobę niezdolną do pracy częściowo lub całkowicie w związku z pobytem w obozie na terenie S. w latach 1940 – 1946. W ocenie biegłej zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa są powodem okresowo powtarzających się dolegliwości bólowych o charakterze lumbalii. Brak danych na rozpoznanie objawów korzeniowych tak w przeszłości jak i obecnie ograniczenie ruchomości kręgosłupa niewielkie stąd także brak uzasadnienia do orzekania długotrwałej niezdolności do pracy. Krwiak podtwardówkowy ostry operowany w dniu 06 listopada 2013 roku był skutkiem urazu głowy. Zmiany w badaniach ENG przeprowadzonych w 2012 roku nerwów łokciowego prawego, strzałkowych, promieniowego i pośrodkowego kończyny lewej o charakterze neuropatii aksonalnej nie są skutkiem pobytu na S. we wczesnym dzieciństwie. Dolegliwości ze strony stóp zgłaszane w wywiadzie także są w opinii biegłej sądowej zmianami nabytymi, związanymi z wiekiem. W konkluzji biegła sądowa podsumowała, że wnioskodawczyni nie była w latach poprzednich i nie jest obecnie całkowicie lub częściowo niezdolna do pracy zarobkowej. Schorzenia wymienione w rozpoznaniu nie mają związku przyczynowego z pobytem w obozie na S. w okresie od lutego 1940 roku do września 1946 roku.

W opinii łącznej sądowo – psychiatrycznej oraz psychologicznej z dnia 17 października 2016 roku, biegli sądowi: mgr B. Ś. oraz lek. med. A. G. na podstawie jednorazowego badania sądowo – psychiatrycznego i psychologicznego oraz po dokonaniu analizy akt sprawy wraz z dokumentacją medyczną, zgodnie rozpoznali u ubezpieczonej I. S. zaburzenia nastroju i lękowe w wywiadzie nieznacznie nasilone oraz organiczną chwiejność afektywną.

Biegli nie stwierdzili u ubezpieczonej cech choroby psychicznej, depresji lub otępienia. Zdaniem biegłych dyskretne zaburzenia psychoorganiczne, takie jak nieznaczne spowolnienie, chwiejność afektywna, obniżony krytycyzm, dyskretne osłabienie procesów poznawczych nie są skutkiem urazów i przeżyć okresu wojny a skutkiem naturalnych procesów starzenia się organizmu i miażdżycy, pogłębianych czynnikami reaktywnymi – nieprzyznanie oczekiwanego świadczenia przez ZUS.

Biegli wskazali, że analiza drogi życiowej ubezpieczonej jednoznacznie świadczy o dobrym wieloletnim funkcjonowaniu skarżącej w życiu rodzinnym i zawodowym. Wyklucza to rozpoznanie nasilonych zaburzeń stresowych pourazowych oraz trwałych nasilonych zmian osobowości skutkujących niezdolnością do pracy i mających związek z pobytem na zesłaniu na tereny byłego ZSRR w latach 1940 – 1946. W przypadku badanej przez wiele lat funkcjonowała społecznie prawidłowo, o czym świadczy wieloletnia praca zawodowa, wychowywanie dzieci, dobre funkcjonowanie w społeczeństwie także aktualnie.

Konkludując biegli sądowi stwierdzili, że w odniesieniu do stanu psychicznego, I. S. nie jest osobą niezdolną od pracy tak całkowicie jak i częściowo w związku z pobytem na deportacji w okresie wojny.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższe opinie spełniają dyspozycję wynikającą z przepisu art. 285 k.p.c. Opinie zawierają uzasadnienie wniosków, które sformułowane zostało w sposób przystępny i zrozumiały dla osób nieposiadających wiadomości specjalnych. W sporządzonych opiniach uwzględniono opis sposobu i metody badania, a także podano jego podstawy. Powyższym opiniom w ocenie Sądu odwoławczego nie sposób zarzucić braku:

fachowości, rzetelności czy też logiczności, gdyż w kompleksowy sposób jednoznacznie odpowiadają na postawioną przez Sąd tezę. Co istotne powyższe opinie nie zostały zakwestionowane przez ubezpieczoną.

Celem wyjaśnienia stanowiska oraz motywów rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny wskazuje, że żądana przez ubezpieczoną legitymacja osoby represjonowanej wystawiana przez organ rentowy, jest zgodnie z art. 12 ust. 5 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 roku o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 400 z późn. zm.; dalej ustawa o kombatantach), dokumentem potwierdzającym prawo do korzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 1 ww. przepisu.

Ust. 1. ww. przepisu stanowi, że kombatantom będącym inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. Nr 101, poz. 648 z późn. zm.; dalej ustawa o zaopatrzeniu).

Ubezpieczona I. S., co istotne – nie jest ani inwalidą wojennym ani inwalidą wojskowym.

Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu inwalidą wojennym jest żołnierz, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w czasie: pełnienia w okresie wojny 1939-1945 służby w Wojsku Polskim, w polskich formacjach wojskowych przy armiach sojusznicznych oraz w oddziałach ruchu podziemnego lub partyzanckiego prowadzących na obszarze Państwa Polskiego walkę z hitlerowskim okupantem (pkt 1.); lub uczestniczenia w walkach z oddziałami Ukraińskiej Powstańczej Armii oraz grupami W. (pkt 2.). Ust. 2 ww. przepisu normuje, że za inwalidę wojennego uważa się również żołnierza mającego obywatelstwo polskie, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w czasie pełnienia w okresie wojny 1939-1945 służby w Armii Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich oraz w innych armiach sojusznicznych, a także w oddziałach antyfaszystowskiego ruchu podziemnego lub partyzanckiego działających na obszarze innych państw.

Z kolei inwalidą wojskowym jest zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu jest żołnierz niezawodowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego: w czasie odbywania czynnej służby wojskowej w okresie pokoju, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie (pkt 1.); lub w ciągu 3 lat od zwolnienia z tej służby, jeżeli inwalidztwo to jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania służby wojskowej (pkt 2.).

Ubezpieczona, zatem aby otrzymać dokument potwierdzający prawo do uprawnień z ustawy o kombatantach musiałaby spełnić przesłanki z art. 12 ust. 2 pkt 1. Przepis ten stanowi, że świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem uprawnienia określonego w art. 23b tej ustawy, przysługują na zasadach określonych w tych przepisach również: osobom, które zostały uznane za niezdolne do pracy wskutek niezdolności do pracy pozostającej w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1.

Wobec powyższego postulaty skarżącej, że kwestia zdolności bądź niezdolności do pracy pozbawiona jest znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, nie korespondowały z regulacjami ustawowymi. Sąd Apelacyjny podkreśla, że właśnie aspekt potencjalnej niezdolności do pracy oraz ocena, czy stan niezdolności do pracy stanowił konsekwencję pobytu na S. w latach 1940 – 1946 determinował rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy.

Analizując, zatem kompleksowo wszystkie opinie sporządzone przez biegłych sądowych w toku postępowania zarówno przed Sądem I instancji, jak i w toku postępowania apelacyjnego należy wskazać wniosek jednoznacznie z nich płynący – pewne istniejące u I. S. dysfunkcje organizmu stanowią konsekwencję wyłącznie wieku ubezpieczonej, a nie pobytu w obozie w czasie drugiej wojny światowej.

Nie sposób także podzielić emocjonalnej argumentacji ubezpieczonej, która upatruje zasadność zgłoszonego roszczenia w sferze moralnej i etycznej w oderwaniu od pozbawionych takowego zabarwienia jednoznacznie brzmiących przepisów prawa. Przekonanie strony o słuszności dochodzonego roszczenia, opieranie argumentacji o twierdzenia, iż innym Członkom K. S. analogiczne świadczenia przyznano i wydano legitymację kombatanta, czy też upatrywanie zasadności twierdzeń poprzez włączanie do wyводу apelacji wątków semityzmu i polityki migracyjnej, pozbawione jest w postępowaniu przed Sądem doniosłości prawnej. Tego typu argumentacja stanowi jedynie przejaw światopoglądu strony i pozostaje bez wpływu na kierunek rozstrzygnięcia.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober SSA Maria Sałańska – Szumakowicz